

Oslo

Områdesatsingene i Oslo

Offentlige byrom for alle

1: Mandat for konseptfasen

Prosjekteier: Anne-Britt Ruderaas

Prosjektleder: Odilia Häussler Melbøe

Prosjektnummer i økonomisystemet

Vedtatt av: BGOs Ledergruppe

Dato: 26.01.2021

Versjon: 2.0 vedtatt av BGOs ledergruppe, 26.01.2021

1. BAKGRUNN OG BEGRUNNELSE FOR Å STARTE EN KONSEPTFASE

Områdeløft Grønland og Tøyen i LSA, ser utfordringer knyttet til interessekonflikt mellom ulike innbyggergrupper og hvordan de bruker offentlige byrom på Grønland og Tøyen. Gjennom medvirkning til programplan for områdeløft 2021, var innspill knyttet til temaet rusfritt bomiljø, det som engasjerte innbyggere mest av fire ulike temaer. Av totalt 1269 stemmer på temaene, fikk rusfritt bomiljø flest, med 509 stemmer. Medvirkningen viste at de offentlige byrommene er en viktig del av bomiljøet for de som bor på Grønland og Tøyen. Mange byrom oppleves som utrygge på grunn av tilstedeværelsen av åpent rusmiljø og narkotikaomsetning, og barn og unge tør ikke benytte større deler av sitt nærområde. Urtehagen, Elgsletta, Vaterland, Breigata, deler av Motzfeldtsgate, Grønland (gate) og Teaterplassen trekkes fram som steder dette skjer.

Stedsanalysen av Grønland (AFI 2017) trekker også fram den sterke interessekonflikten mellom lokale barn og personer med rusproblemer på gater, torg, i parker og gårdsrom. I dette prosjektet ønsker bydelen å undersøke hvordan den, sammen med andre velferdsaktører, kan finne en egnet tilnæringsmåte til å løse interessekonflikten om bruk av de offentlige byrommene i sentrale bo- og oppvekstmiljøer på Grønland og Tøyen.

Interessekonflikten knyttet til ulike innbyggergruppers bruk av offentlige byrom er sammensatt, og temaet berører mange ulike grupper. Samtidig er flere rammebetingelser for rusfeltet gjenstand for pågående prosesser på ulikt politisk nivå. Det er også viktig å lære av erfaringene til Sentrumsamarbeidet mellom kommune, politi og frivillige organisasjonergjennom de siste ni årene. Kommunen har nylig også utredet muligheten for et utendørs værested for personer med rusproblemer.

Prosjektet vil organiseres, som del av BGOs boligprogram, med et eget prosjektstyre på offentlige byrom for alle. BGOs boligsosiale strategi, behandlet i BU-møte 1. juni 2020 (58/20 «Boligsosiale utfordringer og virkemiddelbruk i bydel Gamle Oslo»), er også et viktig bakteppe for prosjektet. I konseptfasen avgrenses prosjektet *Offentlige byrom for alle*, til å handle om de offentlige byrommene, der det er interessekonflikter mellom innbyggere.

Dette mandatet omhandler konseptfase for offentlige byrom for alle.

1.1. Hvilke behov skal dekkes?

I konseptfasen ønsker områdeløft å utforske hvordan bydelen kan lære av og samarbeide med ulike velferdsaktører, for å finne løsninger på interessekonflikten, der de ulike innbyggergruppene behov kan dekkes. Det er flere ideelle og kommunale byomfattende velferdstilbud for personer med rusproblemer, som er lokalisert på Grønland og Tøyen, og i umiddelbar nærhet i Storgata. Blant viktige velferdsorganisasjoner, som har kunnskap om og myndighet til å gjøre endringer på feltet, er Frelsesarmeen, Kirkens bymisjon og Røde Kors. Det vil derfor være sentralt i konseptfasen å lære av hva velferdsaktører og BGOs relevante linjetjenester, anser som mulige løsninger på interessekonflikten.

1.2. Hvilke endringer skal prosjektet skape?

En sentral del av konseptfasen er å danne seg et realistisk bilde av gevinstene som et eventuelt pilotprosjekt skal bidra til. I konseptfasen skal vi finne ut om det er:

- riktig å igangsette et prosjekt.
- hvordan dette best bør gjøres.
- vurdere hvilke gevinster dette vil kunne bidra til.

Et prosjekt skal skape endringer/gevinster for både innbyggere og BGO. Arbeidet med å finne ut hvilke konkrete endringer/gevinster dette er, starter i konseptfasen og fortsetter videre i et eventuelt prosjekt. Gevinstansvarlig/gevinsteiere utpekes dersom et prosjekt besluttes igangsatt.

BGO vil vi at alle våre prosjekter skal ha gevinster for både innbyggerne og virksomheten. Vi har 3 overordnede gevinstkategorier:

- **Økonomiske gevinster:** Lavere kostnader, økte inntekter, besparelser på budsjettene, som for eksempel redusert bemanning eller utgifter til lokaler. Disse bør beskrives i kroner.
- **Effektivitetsgevinster** er å skape mer for det samme, og å skape det samme resultatet med mindre ressurser. Disse kan beskrives i tid og antall.
- **Kvalitetsgevinster** er økt kvalitet på tjenester, bedre sikkerhet, etterlevelse av lover og regler, færre avvik fra normal drift, raskere svar, bedre arbeidsmiljø og økt tillit til en virksomhet. Kan beskrives ved forbedringer i resultater fra bruker- eller medarbeiderundersøkelser, lavere sykefravær, færre uønskede hendelser, færre klagesaker ol.

Hva er gapet som ideen er tiltenkt skal tette?

- Bidra til å redusere interessekonflikten knyttet til bruk av offentlige byrom i nærmiljøet, og øke alle innbyggergruppers bruk av de offentlige byrommene.
- Finne fram til nye løsninger sammen med velferdsaktører, som har kunnskap om og myndighet til å gjøre endringer på feltet.
- Undersøke nye metoder for samskaping og samarbeid på rusfeltet og i bomiljøarbeidet.

Vi har noen hypoteser om mulige gevinster for hva et eventuelt prosjekt kan bidra til. Følgende hypoteser vil utforskes i konseptfasen av arbeidet, med støtte i BGOs «Gevinstkokebok»:

- Færre offentlige byrom på Tøyen og Grønland har åpne rusmiljøer med kjøp, salg og bruk av rusmidler.
- Færre hendelser med negativ eller truende adferd i, og økt trygghet blant beboere på Grønland og Tøyen der de bor.
- Innbyggere på Grønland og Tøyen ferdes og bruker nærmiljøet til ulike tider av døgnet, til ulike aktiviteter.
- Mer samskaping og tverrfaglig tilnærming til arbeidet for offentlige byrom for alle, mellom kommunes tjenester og frivillige/ideelle velferdsorganisasjoner.
- Innbyggere opplever økt tillit til bydelen.

1.3. Dersom prosjektet ikke settes igang er dette mulige konsekvenser (nullalternativet)

- Forverring av bomiljøet for beboere i området. Konsekvensen er at barn og unge ikke benytter seg av sine nærområder til lek og opphold.
- Ytterligere stigmatisering av personer med rusproblemer i bomiljøer på Grønland og Tøyen.
- Interessekonflikten i bomiljøer på Grønland og Tøyen eskaleres, heller enn å finne fram til nye løsninger som ivaretar ulike innbyggergruppers behov.
- Mistillit blant innbyggere og velferdsaktører på Grønland og Tøyen, ved at tilliten og forventninger som er skapt gjennom bydelens medvirkning i lokalsamfunnet ikke oppfylles.

1.4 Krav og føringer av betydning for konseptfasen

- Byrådets strategiske plan for rusfeltet i Oslo (Byrådssak 158/18)

- Budsjett for Bydel Gamle Oslo 2021 (forslaget til BU 11.12.2020)
- Rusreformutvalget - Oslo kommunes hørings svar (Byrådssak 29/20)
- Boligsosiale utfordringer og virkemiddelbruk i bydel Gamle Oslo (BU-sak 58/20)
- Programplan for områdeløft, Bydel Gamle Oslo 2021
- Narkotikasalg i våre boligområder (BU-sak 179/18)
- Budsjett 2020 - Vedbalvedtak budsjett 2020 (BU-sak 172/19)
- Nye lokaler til Frelsesarmeen Jobben (BU-sak 122/20)

Følgende rapporter er kunnskapsgrunnlag er relevante for konseptfasen: Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo (Salto, 2020), Boligsosiale utfordringer og virkemiddelbruk i bydel Gamle Oslo (2020), Digital-medvirkning om Nedre-Akerselva, (Léva, des2020) Rapport basert på data fra 2019 Utrygg markeds plass (Velferdsetaten, 2020), Utredning av utendørs værested for personer med rusproblemer (Velferdsetaten, 2020), Årlige tellingene til uteseksjonen. Åpne rusmiljø i Oslo sentrum 2019 (Velferdsetaten, 2019), Under brua: En kartlegging av unge menn som selger rusmidler på Vaterland (Velferdsetaten, 2018), Rett hjelp til rett tid. Kunnskapsgrunnlag for rusmeldingen (Velferdsetaten, 2017), På sporet av det nye Grønland (AFI, 2017), Ung & Ute – En studie av ungdom og unge voksnes bruk av uterom, parker og plasser (AFI, 2016), Hva nå, Tøyen? (AFI, 2015).

2. IDÉ TIL NYTT PROSJEKT

2.1. Forslag til tilnærming

Tilnæringsmåten i konseptfasen vil være dialog med de ulike velferdsaktørene (organisasjoner og bydelens relevante tjenester), som har kunnskap om og myndighet til å gjøre endringer på feltet. Det vil gjøres kvalitative intervjuer med nøkkelaktører innenfor relevante velferdsorganisasjoner og bydelstjenester. Denne kunnskapen sammenstilles, og det inviteres til et fellesmøte for å verifisere innspill. Det vil legges opp til en høringsrunde på kunnskapssammenstillingen med relevante aktører, som eksempelvis bruker- og interesseorganisasjoner på feltet. Funnene vil struktureres, og mulige kortsiktige og langsiktige løsninger vil diskuteres.

Det vil opprettes et prosjektstyre og en arbeidsgruppe i konseptfasen. Arbeidsgruppen vil bidra med å identifisere hvilke nøkkelaktører på feltet som bør intervjues/delta i høringsrunden, og ytterligere spørsmål som burde utforskes for å finne mulige løsninger på feltet.

I konseptfasen vil følgende spørsmål utforskes:

- Hva kan være mulige løsninger på interessekonflikt mellom innbyggergruppers bruk av Grønland og Tøyen?
- Hvordan tilrettelegge for gode velferdstilbud for personer med rusproblemer, og bomiljøer på samme sted? Hva kan være kortsiktige løsninger, og langsiktige løsninger på interessekonflikten?
- Hva kjennetegner «offentlige byrom for alle»?
- Hvilke steder på Grønland og Tøyen har åpne rusceener?
- Hva er behovene for personer med rusproblemer, og hvordan henger det sammen med bruk av offentlig rom på Grønland og Tøyen?
- Hva er rammebetingelser på rusfeltet, som påvirker handlingsrommet for et eventuelt prosjekt?
- Hvilke pågående prosjekter, og læringspunkter fra pågående samarbeid på feltet, bør tas med i betraktning for et eventuelt prosjekt?
- Hvilke erfaringer på væresteder for personer med rusproblemer nasjonalt og/eller internasjonalt er relevante for Grønland og Tøyen?
- Hva er mulige gevinster for hva et eventuelt prosjekt kan bidra til?

Prosjektet må finne grenseflater og samordningsmuligheter med andre prosjekter. Det er nødvendig å se prosjektet *Offentlige byrom for alle* i sammenheng med områdeløftprosjektene *En tryggere, grønnere, renere Urtehage*, BGOs boligprogram (tre prosjekter; *Brukernært boligsosial arbeid*, *Boligfremskaffelse*, *Samskaping for trygge bomiljø*) og *Olafiagangen - SuperGrønland*. I tillegg er det viktig til å undersøke felles gevinster med prosjektet *Felles innsats for utsatt ungdom*, i BGO, som også er i konseptfasen.

2.2. Leveranser fra konseptfasen

Leveranse 1	Det leveres en innsiktsrapport, basert på intervjuer med velferdsaktører og tjenester med kunnskap om, og myndighet til å gjøre endringer på feltet.
Leveranse 2	Det gjøres en kunnskaps gjennomgang av ulike tilnæringsmåter til offentlige byrom på Grønland og Tøyen med åpne rusmiljøer, basert på lokale, nasjonale og internasjonale eksempler.
Leveranse 3	Det leveres en samlerapport med anbefalinger om mulige løsninger/konsept, som kan piloteres om prosjektet går videre. Prosjektforslag leveres til ledergruppen for godkjenning av neste fase av prosjektet.

2.1. Vurdering av anskaffelse

Det er ikke behov for anskaffelser i prosjektet til prosjektledelse, som rekrutteres internt, men det kan være aktuelt for deler av innsiktsarbeidet og kartleggingsarbeidet/kunnskapsgjennomgang.

3. TIDSRAMME OG RESSURSBEHOV FOR KONSEPTFASEN

Oppstart januar 2021, og ferdigstilles 1. juli 2021. For hele prosjektet foreslås den forløpige tidsrammen 2021-2023. På grunn av prosjektets kompleksitet er det grunn til å anta at prosjektperioden vil vare ut Områdeløft Grønland og Tøyens totale lengde (ut 2026).

Prosjektledelse - 50% stilling (dekkes av programkontorets lønnsbudsjett)	300 000
Prosjektressurser frikjøp bydelskompetanse	250 000
Ekstern kompetanse / bistand i innsikts- og kartleggingsarbeid	300 000
Diverse - materiell workshops, arrangementer, reiser	250 000
Strakstiltak og punktinnsatser	200 000
Total	1 300 000

4. ORGANISERING OG ANSVAR

Arbeidet organiseres på overordnet nivå som del av BGOs boligprogram, med et eget prosjektstyre med følgende sammensetning:

Bydelsdirektør Tore Olsen Pran, oppdragsgiver, programeier og leder av programstyret

Avd. direktør Anna Ryymin

Avd. direktør Gro Eilei Bøe

Avd. direktør Anne Cathrine Brodtkorb

Avd. direktør Anne-Britt Ruderaas (hvis prosjekt bomiljøarbeid skal med i dette programmet)

Mandat:

- overordnet styring av programmet, overvåking av gevinstarbeidet og dermed overføring av resultatene i linjen
- Eier av prosjektideen som utforskes og videreutvikles i konseptfasen.
- Godkjenner konseptmandat, etter å ha konferert med ledergruppen.
- Sammen med prosjektstyret sikrer prosjektleders tilgang til og medvirkning fra aktuelle medarbeidere i konseptfasen.
- Mottar prosjektforslag utarbeidet gjennom konseptfasen og beslutter veien videre for et ev. pilotprosjekt, etter å ha konferert med ledergruppen.

Prosjektstyre – offentlige byrom for alle

Avd. direktør Anne-Britt Ruderaas, prosjekteier, leder prosjektstyret, BGO
Avd. direktør John Ingar Danielsen, Rustjenester og tilrettelagte boliger, VEL

Programleder Kjersti Grut – områdeløft, BGO

Enhetsleder Torstein Fjørtoft, prosjekteier, Mestring psykisk helse og rus, BGO

Fagleder Geir Gustavsen, Frelsesarmeens Fyrlyset

- Støtter PE i beslutninger
- Bidrar til kommunikasjon med linjen
- Sikrer ressurstilgang

Prosjektleder med kompetanse på offentlige byrom for alle

Odilia Häussler Melbøe, Programkontoret områdeløft.

- Leder arbeidet i konseptfasen.
- Sikrer gjennomføring av prosessen inkludert ønsket fremdrift.
- Sikrer dokumentasjon av prosess, leveranser og forslag til et evn. pilotprosjekt.
- Sikrer at ferdigstilt prosjektforslag er i tråd med konseptmandatet.
- Rapporterer til prosjekteier.

Arbeidsgruppe med bidragsyttere i konseptfasen

- Bidrar i gjennomføring av prosess med relevant innsikt og kompetanse.

- Bidrar i videreutviklingen av prosjektideen og utarbeidelse av forslag til pilotprosjekt, i samarbeid med prosjektleder.

Navn (kompetanse)	Rolle/tjenestested
<p>Kompetanse innen å jobbe med offentlige byrom på Grønland og Tøyen, og kontakt med nøkkelpersoner i velferdsorganisasjoner, ungdomsmiljøer, tros- og livssynsorganisasjoner, og rusmiljøer. Rammebetingelser på rusfeltet, som påvirker handlingsrommet til prosjektet.</p>	<p>Prosjektressurs, Lokalmiljøenheten, og Team C, Enhet Mestring psykisk helse og rus? BGO</p>
<p>Kompetanse fra forebyggende arbeid med åpne rusmiljøer nasjonalt og internasjonalt, og erfaring fra sentrumsamarbeidet. Rammebetingelser på rusfeltet, som påvirker handlingsrommet til prosjektet.</p>	<p>Avdeling for forebygging og sentrumsarbeid, Rustjenester og tilrettelagte boliger, Velferdsetaten?</p>
<p>Kompetanse fra forebyggende rusarbeid, innsikt i behovene personer med rusproblemer opplever i ulike livssituasjoner, og erfaring med tiltak på feltet.</p>	<p>Frelesesarmeen</p>
<p>Kompetanse fra forebyggende rusarbeid, innsikt i behovene personer med rusproblemer opplever i ulike livssituasjoner, og erfaring med tiltak på feltet.</p>	<p>Kirkens bymisjon</p>
<p>Kompetanse fra forebyggende rusarbeid, innsikt i behovene personer med rusproblemer opplever i ulike livssituasjoner, og erfaring med tiltak på feltet.</p>	<p>Røde Kors</p>

Andre ressurspersoner vil ved behov bli involvert underveis i gjennomføringen av konseptfasen. Det vil opprettes mindre ressursgrupper for de ulike leveransene i prosjektet ved behov, og om prosjektet går videre til planleggingsfasen.

